Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus 2dus

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

Ad 3tium resp. n. n. nam 1mum mobile supposito, quod sit coelum supremum, sicut a mutat locum quoad se totum, ita neque movetur localiter quoad se totum, sed solum quoad partes, sicut etiam quoad partes solum mutat locum in spatio et imaginarie, quo posito v. g. pars quae nunc est in oriente deinde est in occidente, et econtra.

Articulus 2dus

Unde desumatur immobilitas loci? et an detur penetratio naturaliter vel supernaturaliter?

Dico 1mum: Locum illud ipsius debet esse immobile, quia locus appetitur a corpore naturaliter tamquam illud, in quo quiescat, non autem ita sperat appeti, nisi exigeret immobilis, aliàs si locus esset mobilis, corpus naturale quaereret quietem, ubi eam nunquam inveniret. praeterea locus non solum debet continere locatum sicut vasculum vinum, sed etiam ipsa superficies cum corpore locato non debet posse alio transferri, sed eandem semper distantiam servare ab illo, a quo immobilitas loci desumitur, unde a pluribus superficies localis desumat immobilitatem auctores non conveniunt, sed in varias sententias abeunt. Schola Subtilis cum suo Doctore constituit immobilitatem loci in activa localiter locato continentia, seu quadam aequivalentia, quatenus in corpore locato succedit alia et alia superficies jam aequalis succedens; sicut flumen idem permanet, ac semper fluit atque succedit alia et alia aqua. Sed haec sententia videtur non posse subsistere, quia consequenter locatum sicut enim non succedit eadem nova aqua, ita non succederet idem novus locus, quod est aperte falsum. Modisticae mobilitatem loci constituunt in eo, quod semper gaudeat eadem ubicatione modali. Sed contra hanc opinionem sunt argumenta: modis se celebre subtili, ut iam dictum est, quod in his non potest

salvari immobilitas loci. deinde illa ubicatio mobilis, quae libet modificato ipsam superficiem ambientem ejus hoc potius quam aliquid aliud, si primum, tunc fuit superficies immobilis, ita etiam modus erit mobilis, quod est contra nostra, si 2dum tunc assignetur aliud modificatum, quod libet illa ubicatio mobilis. Alij ut Conimbricenses, Fonseca, Maithas, immobilitatem loci fundant in spatio imaginario, quod negative est immobile. contra hanc est opinionem est: perpetuitas intrinseci debet desumi ab aliquo physico, immobilitas loci, quae est perpetuitas intrinseca quod est. Deinde locus debet continere locatum, sed spatium imaginarium non continet, quia per hoc locatum contineri dicitur, quod habet esse in ordine ad locum; hanc autem non habet in ordine ad spatium imaginarium quod est.

N. 297. Unde 2o. Centrum mundi vocari aliud punctum, quod in medio terrae est designabile: ad quod linea a circumferentia primi caeli ducta aequalem inter caelum et terram distantiam efficiunt, hoc est centrum indubitanter immobile est, quod ipsum terrae globum immobilem constituit. hinc Mathematici per centrum terrae ab una parte caeli ad alteram ducunt axem, sive lineam aequinoctialem, quae totum mundum dividit in 2 aequalia hemisphaeria, ita ut sit eadem distantia ab utroque polo ad dictam lineam: quod autem caeli moventur circulariter circa hunc axem ab oriente in occidentem, axis autem et mundi centrum sunt immobiles, poli vero nihil aliud sunt nisi 2 extremitates illius axis, et sicut axis est immobilis, ita etiam 2 poli sunt immobiles, quorum unus dicitur arcticus, alter antarcticus.

N. 298. Unde 3tio. Superficies ut in priori articulo n: 299. breviter dictum est sunt summi materialis et formalis superficies materialis talis est, haec ista, et illa, cujus

illius; et istius corporis, quae toties mutari potest, quoties una discedente superveniat alia. Superficies, praedicta [illegible] quae sub certa ratione necessaria extrinseca [illegible] variabilis continentis respectu, quatenus talis sub ratione talis distantia a polis coeli et centro terrae ghotae.

<u>Nota 4to</u>. quoad alterum existentis alicujus partem quae est modus essendi in loco; primo indefinite sive repletive, qui modus soli Deo ut diximus convenit, alia cum est in loco, omni, ita tamen, ut a nullo circumscribatur. [illegible] ipse potius omnia loca circumscribat. 2do definitive, quod N. 299.

totum est in toto loco, et totum in partibus loci, cum repugnantia simul existendi alibi: hic modus existendi proprius est spiritibus creatis, totalitas tamen [illegible] loci est proportionata virtuti intrinsecae operativae cuilibet spiritus: sicut anima rationalis pro loco suo adaequato requirit nisi unicum corpus organicum, Angeli vero tam boni quam mali (: nisi mali in poenam peccati certo loco sint divinitus alligati :) quo in spiritualitate et materialitate Deo sunt similiores, eo ad majus et majus loci spatium extendere se possunt. Sed de hoc plura Theologi. 3tio Sacramentaliter, qui modus existendi in loco Christi Eucharistico convenit, quod totus est in toto totum, et in toto in partibus loci, ut simul possit esse alibi in infinitum tamen locis in toto quam pluribus. 4to circumscriptive, quod totum corpus est in toto loco, et partes corporis in partibus loci; et hic est ordinarius modus, quo corpora naturaliter existunt in loco.

<u>Nota 5to</u>. duplicem esse effectum formalem corporis quanti seu quantitatis; primarium et 2darium. Primarius est extensio partium in ordine ad se, 2darius est extensio partium quoad locum, vi cujus habet quodlibet corpus, quod sit totum in toto loco, et partes corporis quantitatis in partibus loci: praeterea effectus 2darius N. 300.

qtise gtactg sphig loci et adiati. Servant astri effitg
gtis qndo dende inter se ad exterō ramqs partiū quad
se spetus immediate extts quoad locū, hanc proxime
sequitur gtactg sphig tm superficiei, qtis locanti, qm alterig
gcunqs cpris: ex quo gtactu deinde, tqm effitg privatg
oritg expulsio alterig cpris, qa inanted 2 aliqua
cpra se invicē expellunt e loco: in qtid sf mane gtingentis
2 dd extimas, externasqs superficies. Quarits iā: an
etqndo intra eandē superficiē, qua phic ambits unū cps
ejg fimile gtineri posit aliud, hic pmissis

N. 30mo Dico 1o. Imobilitas loci si sumats mathematice gsistit
formaliter in certa distāa ad polos cæli, centrū terræ,
et 4 mundi partes orientē silicet occidentē, meridiē
et septentrionē. Si vero phice sumats mobilis ille
locus est, ad quē quælibet cpa naale ex innata sua
v levitate v gravitate tendunt, ut in eo quiescāt,
in qtid silicet determinato quodā modo eiqndi cpa
ambit, et circūscribit, aut saltē circūscribere pt.

Ptur 1a pars gluois. 1o auth: S. Dois: qui in 4 physicorū
L: 6. ita dissenturit: ut phoc similiter accipere debemg
qndo inter extremitates cpriū mobiliū naalium sit locg
respectiū ad totū cpg sphæricū cæli: qd habet fixionē
et imobilitatē propter imobilitatē centri et polorū
et licet hæc pars aquæ, in qtid e aqua effluat et
moveats, manet tm 2 dd qd habet hæc aqua ratōe
loci, silicet situs et ordinis ad totū sphæricū cæli.

Ptur etm ratōe: imo in unoqsqs genere e eaa categorū
illig generis iuxta axioma gune, sed cælū supremū e
imas locg hic ipso, qd supra se nō habeat aliā superficiē sui
circūscriptivā, qm ro cælū debet ee prior, ipsū locans
et mensura oiū ceterorū locorū: ita, ut manente
eadē distāa ad polos cæli ac ad centrū terræ, et
alia puncta fixa, locg formaliter sēper idē maneat: licet

una superficies continuo succedens alteri naturaliter mutetur non mutari possit. 2a pars conclusionis probatur ex hac ratione: quod aliquando locus, dum tota corpora in se continet proxime motu recto nec sursum nec deorsum moveri potest, ita docet Aristoteles contra Physicorum 4. ubi ait: impossibile enim est, ut locus neque est motus, neque sursum aut deorsum locum esse quare quaerendum in superficie continente locus. id ex hoc textu sic arguor. Ita locus juxta Aristotelem debet esse superficies immobilis, ad quam corpora gravia deorsum, et levia sursum ex sua natura ferantur, ut in eodem quiescant; atqui hic locus est ille ipse, in quo aliquando corpora suum proprium certum ac determinatum situm ex motu sursum vel deorsum accipiunt, ita, ut ipse locus sursum amplius non possit moveri; ergo D. minor certa, minor probatur si ipse locus ut continens sua locata adhuc sursum vel deorsum moveri posset, non amplius propria et connaturalis quietis sedes esset, sed novo contra suppositum, ergo D. non pateret quin ulteriori adhuc motui subiaceret.

Dico 2do. Implicat naturaliter penetratio. Observatio. N. 302 m.
quare plura corpora non possunt simul esse in uno eodemque loco, quod ab illis nequit tolli impenetrabilitas, sed impenetrabilitas naturaliter tolli non potest, ergo D. minor certa in probatur, effectus 2arius naturaliter consequens, seu sequitur naturaliter, sed impenetrabilitas est effectus 2arius naturaliter consequens, seu, scilicet extensionem partium in ordine ad se, ergo D. Confirmatur. Quotidiana experientia probat ab uno corpore naturaliter expelli et extrudi aliud ab uno loco, quod certe tam frequenter non contingeret, si plura corpora naturaliter possent simul et semel poni in uno eodemque loco. N. 303 m.

Dico 3tio. Possunt supernaturaliter 2 corpora simul et semel stare in uno eodemque loco, consequenter supernaturaliter datur penetratio. Probatur 1o auth: S. Scripturae, sic enim Christus exivit clauso beatissimae Virginis utero in mundum clauso

Sepulchro surrexit, clauso ostio intravit ad Aplos.
quae oia sine penetrare, et simulbarea quis Xi existea
in eodo loco cu aliis quibus explicari n. pot. fatents uns
SS. Patri qm ? Doctores. Atqui glud etm rao
sine gra supernaalter ponit eo in uno eodemq loco
simul, qd ab alio pt toli supernaalter impenetrabilitas,
sed hac toli pt qd eo in pto, pt toli aliud supernaalter
qd erat impenetrble, qd multo magis ipsa impenetrabilis,
a ptri, eaa impenetrblis o exteo partiu inordine
ad locu, sed hac exteo pt toli divinity, ut patet inl.
Eucharistia, ubi corp Xi n hbet actualem exteo, partiu
in ordine ad locu, qd erat.

N. 304. Confirmr. Si Deq supplere efficaciam causae remotae, sed impenetrabilitas
sive expulsio alterius corporis e effecty causae remotae,
qsequens effectus causae proximae, actualis exteo, partiu in
ordine ad locu, qd pt a Deo suppleri. Ex his facile
deduces in hac quaestione 2 admitti, nimirum qd Deq salva
qtite corpora poss tollere impenetrabilitatem, et exteam ad
locu, v. exteam ad locu alqa, et tollere sola
impenetrabilitatem. De hoc ultimo specialiter hoc quaestio
procedit.

Solvuntr objoes.

N. 305. Obji contra 1am quaestione. Si locq esset mobilis, etiam ipsa ratio
formalis ulla definitis in oblatas loci debebat esse mobilis,
sed hac non e mobilis, qd erat. Min. constat, quia praeter qd unusquisque
tale, aliud magis tale. In ptus illa ratio formalis esset
poli. sed poli, eo ipso qd alqs sit immobilis, illo moto
ipsi etiam moventis, qd ratio formalis n. e mobilis, consequenter
nec locq.

2do. Dari pt motq, quo aliquis neq accedat, nec re-
cedat a polis et centro, qd poli et centrum n. sit mensura
cuiuscunq omnium motuum. Aptus. Si existeret alqs in Zona
torrida, et in linea aequatoris moveret, toli mutaret
locum, et tn n. mutaret distam ad polos et centrum, qa ets
in aequatore, qui per in globo mundi aequaliter e medius. q.e.

2do Supponamq mundum à Deo destrui, et me existentem in spatio imaginario ambulare, in hoc eventu ego mutarem locum, quia acquirerem aliam distantiam sine respectu distantiae ad polos, et centrum terrae, utpote una cum toto universo destructos; ergo non omnis mutatio loci desumitur ab distantia ad polos et centrum terrae.

Contra 3tiam conclusionem. Impossibile est, ut 2 partes motus penetrentur et simul existant in eodem tempore; ergo etiam est impossibile ut 2 partes quantitatis continuae et permanentis penetrentur, et simul sint in eodem loco. Consequentia probatur, sicut partes motus exigunt successionem unius post aliam, ita et partes quantitatis molis exigunt positionem unius localiter extra aliam; ergo sicut unum fieri non potest, ita nec fieri poterit alterum.

3tio. Si 2 corpora possent se invicem penetrare, saltem etiam una pars corporis posset aliam penetrare, sed hoc est falsum quia per hoc destrueretur extensio quantitatis, est enim extensio quantitatis extensio partium in ordine ad se: ergo etc.

4to. repugnat effectus formalis qualitatis sine effectu privativo, qui datur ad effectum positivum, sed extensio localis est effectus positivus quantitatis, et expulsio alterius quantitatis seu corporis quanti ex eodem loco est effectus privativus; ergo repugnat extensio localis sine expulsione alterius quantitatis ex loco, consequenter non datur penetratio.

5to. Duae formae substantiales non possunt simul stare in una eademque materia, quia una expellat aliam; ergo pariter cum quantitas localiter extensa est, quia expellat aliud corpus etiam localiter extensum ab eodem loco.

6to. Si substantia posset admitti penetrationem, praedicatum impenetrabilitas separari a quantitate, sed non potest separari a quantitate, quia est ipsa quantitas et idem a se ipso neque substantia potest separari; ergo etc.

7o. 2 corpora duriter implicant, ergo etiam implicat penetratio corporum ex penetratione quantitatis ergo etc. a prob. ne adeo

comensuratu loco ebn ae si 2 qualitera. atqui hi sto expenetraoe qd si 2 qua lens in unico loco, utrumq esset adque comensuratu loco ebn adi, qd hi sater expentraoe comensuraoe adqta qsistit in exteoe locali, ita ut toti uni loco correspondeat, et pars cuim parti loci; sed hic habet utrumqs cuiq penetratu cu alio. qd ideo esset adque comensuratu loco, et simul n esset, qa ille locq esset alteri adequat. qd ⓔ.

N.30. [ul.] Resp ad 1mum dico esse rao formalis seu mensura a qua debet esse mobilis formaliter in raoe loci cum naaliter et in raoe entis n m et si dista m r:c. quivis enim ps mundi sper moveatur naaliter, atqui dico movetur formaliter in esse loci. rao est: qa 1mu cable n movetur motu recto, sed circulari seu circa locu: unde qlb movens quilt cu illo qsung sit alqd ipsig, retmiret dm sper eunde situ, eandemqs positionem in universo, cu eade perpetuo distaa a centro terrae.

Resp ad 2dum na. adpb: cm d: m. n mutaret distaa naaliter, et quoad sitem cm. formaliter et quoad alqm situ n m etc. etsi enim existens in linea aquatoris n posit mutare locu et distaa motu sursu v deorsu, ps qm declinando ad dextru v sinistru latq, v cito ad oriente v alias mundi plagas.

Resp ad 3tium in tali hypothesi locu a me mutari n pric sed solu imaginarie, hoc est, qd n esset in loco posito, sed solu imaginario, hoc est tali, ubi sufficit, circu dans esse quilt possibilis, actu dm nulla dato,

Resp ad 4tum. ca. n: c. et par: disparitas patet ex ipsa raoe entis successivi, qualis e motq. de esca enim partiu illiqst, ordo prioris et posterioris, qui plane tolleretur, si 2 partes in una et eadem duraoe existerent. de esca a qtis permanentis n est: ut una sit actu localiter extra alia, sed ut quaelibet sit posita extra altera entitve et extensa in ordine ad se, qd totu dbet sic posita penetraoe.

Resp. ad 5tum Dstinguo min. probat. Dstinueretur extrea quantitatis
si de extrea quantitatis est absolute parte extra partem in ordine
ad se tantum in ordine ad locum n: min etc. quamvis extensio
in ordine ad locum tamquam effectus 2darius quantitatis pereat, in
penetratione partium, tamen manet extensio partium in ordine
ad se, quia non obstante penetratione caput non est pes, nec pes
manus, nec manus venter etc. et haec sola extensio tamquam
effectus 1marius quantitatis est de eius extrea.

Resp. ad 6tum c min n: 2dum memb: min non enim alia expulsio est
effectus privativus immediate consequens extensionem localem,
sed quantitatem solum, hic autem quantitas ipse quoque divinitus
impedita in penetratione tamquam forma positiva et effectus
positivus 2darius quantitatis: itaque necessario tunc simul
impeditur expulsio tamquam effectus privativus consequens quantitatem
solum.

Resp. ad 7timum n: c: ad et paritatem, disparitas est, quod ex-
pulsio unius formae substantialis sit effectus privativus radice
fundatus in effectu formali primario alterius formae, et adeo ipsius
utilis impedito forma non potest tribuere effectum formalem primum
prout satis ostensum est in 1o scholio: illa vero expulsio
quae ex loco est effectus privativus immediate fundatus in effectu
formali primario quantitatis, et adeo indifferenter se habet ad illum exactus
ut sine illo tribui non possit, sed fundatur in quantitate solum quae
est effectus positivus intrinsecus quantitatis, et a Deo impedibilis.

Resp. ad 9vum d. m. impenetrabilitas radicalis est ipsa quantitas
c m actualis n: m etc. nam ratio exigendi extensionem localem
et expulsionem alterius corporis solum est ipsa quantitas.

Resp. ad 9um n: c. ad ph: n. a. ad ulteriorem ph: n: m ad eius
probationem n a. denique dico enim adequata commensuratio consistit
in sola extensione locali non in simul etiam in quantitate locali, c m
esse dicto m n: c. ut quod aliquid dicatur circumscriptive in loco
positum non sufficit sola extensio localis, sed requiritur etiam
quantitas superficiei locantis cum qua locatur, ideo expulsio alterius
corporis tamquam effectus privativus non fit immediate ad extensionem localem
sed ad quantitatem sufficiei, quod a Deo quia superna alter se

invicem penetrant, sed unum corpus immediate tangit aliud,
alterum vero mediate, siquidem unum est adaequate, alterum aliud in-
adaequate loco commensuratum.

Articulus 3tius
an
Detur replicatio corporis facta supernaturaliter?

N. 307 Dico: Postquam articulo praecedenti dictum est, an et quia quanta
possint esse in uno eodemque loco, quaeritur nunc an idem unum
corpus supernaturaliter facto non possit esse in duobus pluribusve locis
adaequatis eodem tempore, ac simul et semel, id est: an idem corpus
non possit simul existere hic in S. Blasio et simul Friburgi,
uno eodemque tempore. Porro aliquid esse in loco circumscriptive uti
iam dictum est, et definitive; hoc ultimo modo aliquid dicitur
esse in loco ratione operationis in aliquo corpore, sicut Angeli sunt in
loco, nam quia Angeli sunt aliquid spirituale et indivisibile
hinc non possunt esse in loco aliter, sed aliud per contactum
virtualem, et hoc modo stat extra controversiam unum
Angelum posse esse in pluribus locis simul definitive, ubi duplex
locus est adaequatus, non tamen respectu Angeli, quam respectu corporum,
in quibus Angelus exercet suam operationem. Tertio dicitur aliquid
esse in loco propter conjunctionem cum aliquo, quod est in loco,
sic Christus est in loco in S. Eucharistia, quia conjunctus est speciebus
sacramentalibus, quae sunt in loco, de quo etiam certum est, Christum posse
esse simul et semel in pluribus locis sacramentaliter, ubi locus
est adaequatus non tamen respectu Christi, quam accidentium Eucharisticorum.
Tantum quaeritur: an idem unum corpus possit esse in duplici loco
circumscriptive, seu an detur replicatio unius eiusdemque cor-
poris.

N. 308 Dico: etiam supernaturaliter sive absoluta Dei potentia
idem corpus non potest simul et semel esse in pluribus locis circumscriptive.
Probatur 1o auth: S. Doct: qui [illegible] habet
ponere, quod unum corpus sit localiter in hoc loco, et tamen